

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Eekstraat 2c

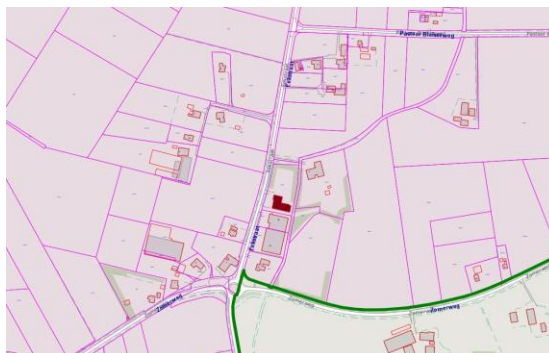
Monumentnummer : GM193

Straat : Eekstraat
Huisnummer : 2
Toevoeging : C
Postcode : 6984 AE

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : D
Nummer : 897

Naam object : ---
Bouwjaar : vóór 1832, XIX en 1934
Architect : N.b.
Bouwstijl : Haagse School, traditionele bouwkunst
Oorspronkelijke functie : schuur en woonhuis
Huidige functie : woonhuis en schuur

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 25-07-2016
Datum aanwijzing : 18-04-2017

Situering

Ten noordoosten van de stad Doesburg gelegen vrijstaande, grote T-boerderij met naastgelegen stal op een tiental meters van de hoofdweg gesitueerd. Het erf is aan de oostzijde van de weg gelegen.

Opbouw

De hoofdboerderij heeft de vorm van een T-boerderij. De boerderij is min of meer noord-zuid georiënteerd met het woongedeelte aan de noordzijde en de voormalige deel op het zuiden. Het T-huis is gedekt met schilddaken, de deel met een zadeldak met wolfseind. De naastgelegen, aangebouwde stal heeft een vierkante plattegrond en een afgewolfd zadeldak.

Historie

De topografische ondergrond van het buitengebied van Doesburg ten oosten en ten noorden van de stad wordt in belangrijke mate bepaald door de rivieren IJssel en de Oude IJssel. Deze rivieren stroomden en meanderden voor hun bedijking vrij door het landschap en vormden door afzetting van grof zand en stenen oeverwallen en stroomruggen. In het verder van de rivier liggende gebied werd tijdens overstromingen fijn slib (klei) afgezet. Door inklinking van deze gronden werden kommen gevormd. Deze kommen waren en zijn goed geschikt voor weideteelt. Boerderijen dicht bij de rivier werden op de hoger gelegen stroomruggen gebouwd, in de kommen werden boerderijen op plaatselijke verhogingen (rivierterpen) gebouwd, deze steken afhankelijk van de ondergrond een halve tot twee meter boven het maaiveld uit.

De wegenstructuur in het gebied bestaat uit doorgaande routen zoals de Zomerweg van Doesburg naar Achter-Drempt en verder, de Eekstraat naar Steenderen en de provinciale weg N317 naar Hoog-Keppel en Doetinchem. Daarnaast is sprake van plaatselijke ontsluitingswegen, vaak van oudsher onverharde paden. De wegenstructuur werd als onderdeel van de ruilverkaveling aan het einde van de jaren 50 van de twintigste eeuw aangepast. Zo werd het tracé van de Eekstraat op diverse plaatsen rechtgetrokken.

Boerderij Eekstraat 2c heeft als erf een hoge ouderdom getuige de aanwezigheid van het erf op de Hottinger-atlas, gekarteerd rond 1785. De kartering van een boerderij met onderschoer met naastgelegen schuur in 1832 op dezelfde plek bevestigt het beeld van een erf met een lange continuïteit. De boerderij was toen onderdeel van de (kadastrale) gemeente Keppel¹. De ruilverkaveling die in deze regio in 1959 is doorgevoerd had voor het wegverloop in de directe omgeving van de boerderij niet al te veel betekenis. De aansluiting van de Zomerweg op het kruispunt met de Veldweg is naderhand naar het zuiden verplaatst.

Beknopte bouwgeschiedenis

De oudst bekende, betrouwbare kaartbeelden, de eerder genoemde Hottinger-atlas en de kadastrale minuut 1832 laten een erf zien met een hoofdboerderij met onderschoer en ten oosten van de hoofdboerderij een schuur op vierkant grondvlak. Deze is later gesloopt.

De boerderij is in 1934 (gevelsteen) ingrijpend verbouwd, waarbij het woongedeelte geheel is vervangen door een ruime woning in een terughoudende architectuur met invloeden van Haagse School. Deze is rond 1980 en rond 2010 van binnen verbouwd.

Beschrijving boerderij

De boerderij bestaat uit een woongedeelte, een deel en een naastgelegen, aangebouwde schuur.

Het woonhuis heeft bakstenen, in Vlaams verband gemetselde gevels van vormbakstenen. Woonhuis en deel zijn gedekt met gesmoorde verbeterde holle pannen. In de zij- en voorgevels van het woonhuis zijn eenvoudige, gesmede staafankers opgenomen.

¹ Keppel, Sectie G, blad 01

De voorgevel is vier vensterassen breed en opgebouwd uit een tweevaks houten venster met klapramen in de bovenlichten rechts, de entree met terrazzo stoep, links van de entree een drievaks venster met breder middenvak en geheel links in de gevel een zelfde tweevaks venster als rechts. Alle gevelopeningen hebben een verholten ontlastingsconstructie, de bakstenen zijn boven het kozijnhout doorgemetseld. De vensters hebben een houten onderdorpel die boven een rollaag zijn geplaatst. Deze markeert de overgang tussen het trasraam en het opgaande metselwerk. Ter hoogte van de verdiepingvloer zijn de muurankers opgenomen. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een getimmerd, houten overstek waarin de bakgoot is opgenomen van het voorste dakschild.

In de goot staat een brede drievaks, vlakgedekte dakkapel met per vak dubbele tweeruits draairamen. In de nok van het woonhuis staan twee, vierkant gemetselde schoorstenen met dekplaten.

De rechter zijgevel bestaat uit een drievaks, vlakgedekte erker met overstek en een eveneens drievaks bovenlicht in het gevelvlak. Onder de erker een lage, in het ontwerp meegemetselde plantenbak. Rechts een tweevaks venster met klapramen in het bovenlicht en opgeklampte luiken voor de onderramen.

Op de verdieping een gekoppeld drievaks venster met houten onderdorpel en per vak dubbele draairamen met horizontale glasroede. Boven het venster het uitgerimmerde overstek van het verhoogde zijdakschild. In de oksel tussen de woning en het voormalige bedrijfsgedeelte is een zijdeur met in de zijgevel twee kleine enkelruits draairamen. De hoek wordt beschut door een afdak, waarvan de uitstekende hoek door en vierkante paal wordt opgevangen.

De linker zijgevel heeft dezelfde opzet als de rechter gevel, met het verschil dat waar de rechter gevel een erker bezit, in de link gevel openslaande deuren naar een terras zijn toegepast. Hier is in de oksel met het bedrijfsgedeelte een moderne overkapping gebouwd

Het voormalige bedrijfsgedeelte heeft een in kruisverband gemetselde zuidgevel van handvorm bakstenen met centraal een inrijopening met houten deuren, die in het verleden zijn vervangen. De oorspronkelijke indeling die bestond uit een ongedeelde deur rechts en een halverwege gedeelte deur links is daarbij verlaten. Van de oude indeling zijn de duimen en duimblokken bewaard gebleven. De opening wordt ontlast met een anderhalf steens korfboog en wordt geflankeerd door twee rondboog vensteropeningen met zevenruits, gietijzeren ramen. Links en rechts in de gevel zijn twee grupstaldeuren aanwezig die met steens rondbogen worden ontlast. Ter plaatse van de duimen en klink zijn zandstenen blokken in het metselwerk opgenomen. Ter hoogte van de hildebalk zijn in het muurwerk gesmede staafankers opgenomen. Van de vier muurankers die de eindgevel aan het strikspant koppelden is de locatie door de aanwezige bouwsporen nog te reconstrueren, maar de ankers zijn verdwenen. Het dakschild boven de gevel is belegd met grijs gesmoorde muldenpannen.

De lage linker zijgevel van het voormalig bedrijfsgedeelte staat op een gecementeerde plint en is gemetseld in kruisverband met handvorm bakstenen. De gevel is voorzien van vijf, secundair vergrootte stalvensters met gietijzeren zesruits roedenverdeling. De stalvensters zijn met een segmentboogvormige rollaag ontlast. Het dakvlak boven de zijgevel is belegd met grijs gesmoorde muldenpannen.

De deel is rechts verbonden met een schuur die aan de zuidzijde geheel is gepleisterd en in het midden een grote inrijopening heeft. Deze is met een segmentboog ontlast en wordt door kleine vierruits stalvensters geflankeerd. Naast en onder de stalvensters zijn

twee gesmede muurankers aanwezig. Gesmede duimen in de gevel geven de (dichtgemetselde) positie van de voormalige grupstaldeuren aan. De gevel wordt met een met Eternit golfplaten belegd wolfseind afgesloten.

De schuur is aan de tuinzijde uitgevoerd in schoon metselwerk op een gecementeerde plint en heeft een opzet met houten wagendeuren in het midden, ontlast met een steens segmentboog. De wagendeuren worden geflankeerd door kleine, gietijzeren stalvensters, met een segmentboogvormige rollaag ontlast. Ter plaatse van de grupstaldeuren zijn eveneens gietijzeren stalramen geplaatst. Naast de rechter hoek van de schuur staat een forse, vierkant gemetselde schoorsteen die behoort zal hebben bij de stookplaats voor de bereiding van het veevoer.

Interieur boerderij

Het interieur van Eekstraat 2c is niet bezocht

Bouwdossiers

Niet bekend

Literatuur

Ben Kooij, Judith Toebast, *Het Grote Boerderijenboek*, Amersfoort 2013 (algemene literatuur)

E. Harenberg, *Kartering middeleeuwse boerderijen in het buitengebied van de gemeente Doesburg t.b.v. de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart*, typoscript 2008

Waardering

Boerderij en erf Eekstraat 2c hebben een lange continuïteit op deze plek, hetgeen in de aanwezigheid van het historische bedrijfsgedeelte nog blijkt. De boerderij en het erf kreeg geleidelijk zijn huidige vorm en samenstelling en vormt een ensemble met de naastgelegen veeschuur.

Van de boerderij zijn de hoofdvorm, opzet, architectuur en scheiding tussen woonhuis en deel goed bewaard gebleven. De naastgelegen veeschuur is in hoofdopzet en architectuur, vooral aan de noordzijde, goed bewaard gebleven.

Boerderij Eekstraat 2c met naastgelegen voormalige veeschuur is van belang voor de gemeente Doesburg vanwege architectuurhistorische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De boerderij heeft architectuurhistorische waarden op grond van de goed bewaard gebleven gevelarchitectuur van het woonhuis en op grond van het bewaard gebleven historische casco met de vrijwel gaaf bewaard gebleven gevel van het bedrijfsgedeelte. De boerderij heeft landschappelijke waarden vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie.

De boerderij is cultuurhistorisch van belang als bewaard gebleven voorbeeld van een grote historische boerderij uit de negentiende eeuw met een lange bedrijfscontinuïteit.